

Sygn. XXV C 1849/17

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 4 stycznia 2019 r.

Sąd Okręgowy w Warszawie XXV Wydział Cywilny w składzie:

Przewodniczący:	SSO Anna Błażejczyk
Protokolant:	sekretarz sądowy Aleksandra Bartczak

po rozpoznaniu w dniu 4 stycznia 2019 r. w Warszawie na rozprawie sprawy

z powództwa M. B. (1)

przeciwko (...) Bank S.A. z siedzibą w W.

o ustalenie

1. Oddała powództwo.
2. Przejmuje na rzecz Skarbu Państwa nieuiszczone koszty sądowe.

Sygnatura akt XXV C 1849/17

UZASADNIENIE

Pozwem z 8 czerwca 2017r. skierowanym przeciwko (...) Bank S.A. z siedzibą w W., powódka M. B. (1) wniosła o:

I. ustalenie, że postanowienia wymienione w ppkt od 1 do 4 poniżej, zawarte w umowie kredytu hipotecznego nr (...) z dnia 10 lutego 2006r. zawartej pomiędzy powódką a poprzednikiem prawnym pozwanego (...) Bank S.A. z siedzibą w K. - (...) Oddział w Ł. oraz w Regulaminie produktu kredyt hipoteczny (...) w brzmieniu z dnia 29 sierpnia 2005r stanowiącym integralną część umowy kredytu, stanowią niedozwolone postanowienia umowne w rozumieniu art. 385¹ § 1 k.c.:

1) klauzula indeksacyjna wyrażona w poniższych postanowieniach Umowy kredytu oraz Regulaminu, a także w innych postanowieniach Umowy kredytu oraz Regulaminu z nimi powiązanych:

a) „W dniu wypłaty kredytu lub każdej transzy kredytu kwota wypłaconych środków będzie przeliczana na walutę, do której indeksowany jest kredyt według kursu kupna walut określonego w „Bankowej tabeli kursów walut dla kredytów dewizowych oraz indeksowanych kursem walut obcych” - obowiązującego w dniu uruchomienia środków” - § 2 ust. 2 Umowy kredytu,

b) „Wysokość zobowiązania będzie ustalana jako równowartość wymaganej spłaty wyrażonej w walucie indeksacyjnej - po jej przeliczeniu według kursu sprzedaży walut określonego w „Bankowej tabeli kursów walut dla kredytów dewizowych oraz indeksowanych kursem walut obcych” do waluty wyrażonej w umowie - obowiązującego w dniu spłaty” - § 4 ust. 2 Umowy kredytu,

c) „Bankowa Tabela kursów walut dla kredytów dewizowych oraz indeksowanych kursem walut, zwana Tabelą Kursów - sporządzana przez merytoryczną komórkę Banku na podstawie kursów obowiązujących na rynku międzybankowym w chwili sporządzania tabeli i po ogłoszeniu kursów średnich przez NBP, tabela sporządzana jest o godz. 16.00 każdego dnia roboczego i obowiązuje przez cały następny dzień roboczy" - § 2 Regulaminu,

d) „4. W przypadku kredytu indeksowanego do waluty obcej, Bank w następnym dniu po upływie terminu wymagalności całego kredytu, dokonuje przewalutowania całego wymagalnego zadłużenia na (...), z zastosowaniem aktualnego kursu sprzedaży dewiz, określonego przez Bank w Tabeli Kursów. Poczynając od dnia przewalutowania Bank pobiera od wymagalnego kapitału karne odsetki w wysokości 2-krotności oprocentowania kredytów udzielanych w PLN (nie indeksowanych do waluty obcej] przy zastosowaniu aktualnego z dnia przewalutowania wskaźnika D. oraz marży obowiązującej w dniu wypłaty kredytu lub jego pierwszej transzy." - § 16 ust. 4 Regulaminu,

e) „5. W przypadku kredytu indeksowanego w walucie obcej, kwota raty spłaty obliczona jest według kursu sprzedaży dewiz obowiązującym w Banku na podstawie obowiązującej w Banku (...) z dnia wpływu środków" - § 19 ust. 5 Regulaminu,

f) „4. W przypadku kredytu indeksowanego do waluty obcej prowizja za wcześniejszą spłatę, przeliczana jest według kursu sprzedaży dewiz na podstawie obowiązującej w Banku (...) z dnia realizacji wcześniejszej spłaty." - § 21 ust. 4 Regulaminu,

g) „3. Przewalutowanie następuje według kursów, z zastrzeżeniem ust. 5:

1. kupna dewiz z dnia złożenia wniosku o przewalutowanie na podstawie obowiązującej w Banku (...) w przypadku zmiany waluty z (...) na walutę obcą,

2. sprzedaży dewiz z dnia złożenia wniosku o przewalutowanie na podstawie obowiązującej w Banku (...) w przypadku zmiany waluty z waluty obcej na PLN.

4. W przypadku zmiany waluty obcej na inną walutę obcą saldo kredytu oblicza się na podstawie obowiązujących w Banku w dniu złożenia wniosku o przewalutowanie kursów walut dewiz, gdzie:

- x- saldo kredytu w nowej walucie (kwota kapitału pozostała do spłaty),

- y - saldo kredytu w dotychczasowej walucie,

- a - kurs sprzedaży dotychczasowej waluty kredytu,

- b - kurs kupna nowej waluty kredytu, według następującego wzoru: $X = y \cdot a / b$

9. W przypadku kredytu w walucie obcej prowizja za przewalutowanie przeliczana jest według kursu sprzedaży dewiz na podstawie obowiązującej w Banku (...) z dnia dokonania przewalutowania." - § 30 ust. 3, 4 i 9 Regulaminu;

2) klauzula dowolnej zmiany Regulaminu, zasad oprocentowania oraz odsetek karnych:

a) „3. Zasady i terminy zmian oprocentowania oraz odsetki karne określa Regulamin." - § 6 ust. 3 Umowy w związku z § 3 ust. 1 Regulaminu,

b) „1. Bank zastrzega sobie prawo do zmiany Regulaminu z ważnych przyczyn. Za ważne przyczyny uznaje się, w szczególności nowelizacje przepisów prawnych, dostosowanie do koniecznych zmian wprowadzonych w obowiązującym w Banku systemie informatycznym." - § 3 ust. 1 Regulaminu;

3) klauzula podwyższonego oprocentowania przed wpisem hipoteki w księdze wieczystej nieruchomości będącej przedmiotem zabezpieczenia:

„2. Do czasu przedłożenia odpisu z KW nieruchomości będącej przedmiotem zabezpieczenia zawierającej prawomocny wpis hipoteki na rzecz Banku na pierwszym miejscu i niezawierającego obciążeń, które nie zostały zaakceptowane przez Bank, oprocentowanie wskazane w ust. 1 zostanie podwyższone stosownie do postanowień § 15 Regulaminu do Umowy." - § 6 ust. 2 Umowy, oraz „1. Do czasu przedłożenia odpisu z KW nieruchomości będącej przedmiotem zabezpieczenia zawierającej prawomocny wpis hipoteki na rzecz Banku na pierwszym miejscu i niezawierającego obciążeń, które nie zostały zaakceptowane przez Bank, oprocentowanie podwyższone jest:

a) w przypadku braku księgi wieczystej lub wypłaty kredytu / I transzy kredytu przed uzyskaniem przez Kredytobiorcę tytułu prawnego do nieruchomości stanowiącej przedmiot hipoteki o 2 punkty procentowe,

b) w przypadku gdy założona jest księga wieczysta nieruchomości o 1 punkt procentowy

2. Podwyższone oprocentowanie zostanie zniesione z pierwszym dniem następnego miesiąca od otrzymania przez Bank odpisu z księgi wieczystej prowadzonej dla nieruchomości stanowiącej przedmiot zabezpieczenia, o której mowa w ust. 1.

3. Bank może odmówić zniesienia podwyższonego oprocentowania, o którym mowa w ust. 1, jeżeli Kredytobiorca ma zaległości w spłacie kredytu." - § 15 Regulaminu;

4) klauzula dotycząca Programu DOM BankAssurance:

„4. Kredytobiorca wyraża zgodę, aby wszelkie koszty i opłaty związane z Programem DOM BankAssurance w trakcie uczestnictwa w Programie, były doliczane do kwoty kredytu w trybie podwyższenia bieżącego salda kredytowego" - § 7 ust. 4 Umowy;

II. ustalenie, że oświadczenie woli pozwanego z 10.02.2011 r. o wypowiedzeniu Umowy kredytu hipotecznego nr (...) z 10.02.2006 r. jest bezskuteczne;

III. ustalenie, że Ugoda długoterminowa zawarta przez strony 15.10.2012 r. jest nieważna ze skutkiem ex tunc;

IV. ustalenie, że na mocy umowy kredytu hipotecznego nr (...) z 10.02.2006 r. powódkę i pozwanego łączy stosunek prawny o następującej treści:

1. W dacie 10.02.2006 r. kredytobiorca M. B. (1), córka W. i N., nr PESEL: (...) zawarła umowę kredytu hipotecznego nieindeksowanego do waluty obcej z (...) Bank Spółka Akcyjna z siedzibą w K. - (...) Oddział w Ł., wpisanym do Rejestru Przedsiębiorców Krajowego Rejestru Sądowego prowadzonego przez Sąd Rejonowy w Katowicach pod numerem KRS: (...), którego następcą prawnym jest pozwany (...) BANK Spółka Akcyjna z siedzibą w W., wpisany do Rejestru Przedsiębiorców Krajowego Rejestru Sądowego prowadzonego przez Sąd Rejonowy dla m. st. Warszawy w Warszawie, XII Wydział Gospodarczy Krajowego Rejestru Sądowego za numerem KRS: (...), NIP: (...), REGON: (...), zwany dalej również Bankiem.

2. Na mocy wyżej wskazanej umowy oraz późniejszych aneksów, a to aneksu nr (...) z dnia 16.02.2006 r., aneksu nr (...) z dnia 13.12.2006 r. oraz aneksu nr (...) z dnia 09.03.2007 r. kredytobiorca M. B. (1) otrzymała od Banku kredyt hipoteczny nie indeksowany do waluty obcej w kwocie 381.856,55 złotych

(słownie: trzysta osiemdziesiąt jeden tysięcy osiemset pięćdziesiąt sześć złotych i pięćdziesiąt pięć groszy).

3. Oprocentowanie kredytu jest zmienne i na dzień sporządzenia umowy wynosi 3,77% w skali roku, na co składa się suma obowiązującej stawki LIBOR 3M dla franka szwajcarskiego i stałej marży Banku, która wynosi 2,75%, zaś na dzień sporządzenia aneksu nr (...) z dnia 13.12.2006 r. wynosi 4,83% w skali roku, na co składa się suma obowiązującej stawki LIBOR 3M dla franka szwajcarskiego i stałej marży Banku, która wynosi 3,12%.

4. W zakresie niesprzecznym z pkt 1, 2 i 3 powódkę i Bank wiąże umowa kredytu hipotecznego nr (...) z dnia 10.02.2006 r. ze zmianami wprowadzonymi aneksem nr (...) z dnia 16.02.2006 r., aneksem nr (...) z dnia 13.12.2006 r. oraz aneksem nr (...) z dnia 09.03.2007 r., a także Regulamin produktu kredyt hipoteczny (...) w brzmieniu z dnia 29.08.2005 r., z pominięciem postanowień stanowiących niedozwolone klauzule umowne, wymienionych w pkt I ppkt od 1) do 4) petitum pozwu powyżej,

5. Wpłaty powódki na rzecz Banku w okresie od 10.02.2006 r. do 31.12.2006 r. z tytułu rat odsetkowych wyniosły łącznie 10.716,80 zł.

6. Wpłaty powódki na rzecz Banku w okresie od 01.01.2007 r. do 9.03.2016 r. z tytułu rat kapitałowo-odsetkowych wyniosły łącznie 215.225,94 zł.

7. W okresie od 10.03.2016 r. do dnia uprawomocnienia się wyroku wydanego na podstawie niniejszego powództwa, powódka nie była zobowiązana do płatności na rzecz Banku rat kredytu ani jakichkolwiek innych świadczeń, tj. zawieszeniu ulega płatność raty nr 112 wymagalnej w miesiącu 04.2016 r. i każdej następnej, do dnia uprawomocnienia się wyroku wydanego na podstawie niniejszego powództwa.

8. Na dzień wydania wyroku powódka M. B. (1) nr PESEL: (...) jest zobowiązana wobec pozwanego Banku do spłaty pozostałej kwoty kredytu, tj. kwoty 287.403,00 zł (dwieście osiemdziesiąt siedem tysięcy czterysta trzy złote 00/100) wraz z dalszym należnym oprocentowaniem, w dwustu czterdziestu dziewięciu (249) comiesięcznych ratach płatnych do 10. dnia każdego miesiąca począwszy od raty płatnej do 10. dnia miesiąca następującego po miesiącu, w którym nastąpił dzień uprawomocnienia się wyroku wydanego na podstawie niniejszego powództwa.

Powódka wniosła także o zasądzenie od pozwanego na jej rzecz kosztów procesu według norm przepisanych, w tym kosztów zastępstwa procesowego oraz kwoty 17 zł tytułem opłaty skarbowej od pełnomocnictwa.

W uzasadnieniu powódka wskazała, że 10 lutego 2006r. wraz z ówczesnym mężem zawarła z (...) Bank S.A. z siedzibą w K.-(...)Oddział w Ł. umowę kredytu hipotecznego. Na jej podstawie został udzielony kredyt hipoteczny w kwocie 308.797,84 zł indeksowany kursem CHF. Kwota kredytu została następnie podwyższona na mocy podpisanego 13 grudnia 2006r. aneksu nr (...) do umowy kredytu i ostatecznie wyniosła 381.856,55 zł.

Powódka podała, że w 2010r. nastąpił rozpad jej małżeństwa. Rozwód i związane z nim problemy finansowe zbiegły się również w czasie z niemożliwym do przewidzenia wzrostem kursu franka szwajcarskiego do waluty polskiej. Pismem z 10 lutego 2011r. bank wypowiedział powódce umowę kredytu. Pomimo to powódka podjęła negocjacje z bankiem w celu sanowania wypowiedzianej umowy i wpłacała regularnie miesięczne raty w średniej wysokości ponad 1000 zł. Ostatecznie 15 października 2012r. strony podpisały ugodę długoterminową.

Powódka wskazała, że 16 kwietnia 2014r. na mocy aktu notarialnego powódka oraz jej były mąż M. B. (2) dokonali umownego podziału majątku wspólnego. Zgodnie z umową dom położony w S. przy ul. (...) nabyła w całości powódka. Jednocześnie powódka przejęła wobec M. B. (2) zobowiązanie finansowe z tytułu umowy kredytu. Strony zrzekły się dalszych roszczeń w zakresie podziału majątku wspólnego.

Powódka podała, że w 2014r. ponownie przeliczyła wysokość zobowiązania wobec banku- jednak z pominięciem klauzuli indeksacyjnej, gdyż w jej opinii stanowi ona klauzulę niedozwoloną w rozumieniu art. 385¹ § 1 k.c. i nie wiąże jej. Powódka doszła do wniosku, że na koniec 2010r. pozostawało jej co najmniej 3.328 zł nadpłaty względem banku, a wypowiedzenie umowy kredytu przez bank było bezzasadne. Powódka zarzuciła również, że przy rozliczaniu wysokości zobowiązania powódki bank pominął część wpłat przez nią dokonanych. Powyższe jej zdaniem oznacza również, że kwota zobowiązania przyjęta w ugodzie z 15 października 2012r. jest błędna. Powódka złożyła więc wobec banku oświadczenie o uchyleniu się od skutków prawnych zawartej pod wpływem błędu ugody.

Powódka podała, że podejmowała wielokrotne próby ugodowego załatwienia z pozwanym sporu. Ostatecznie pozwany poinformował ją, że dokonał cesji wierzytelności z tytułu umowy kredytu na podmiot trzeci.

Powódka wskazała także, że pismem z 23 września 2016r. bank pisemnie potwierdził, że dotychczas przekazywał powódce fałszywe informacje o stanie jej zadłużenia z tytułu umowy kredytu oraz ugody.

Zdaniem powódki umowa kredytu z 10 lutego 2006r. zawarta pomiędzy powódką a bankiem zawiera szereg klauzul niedozwolonych, wśród których najistotniejsze znaczenie ma klauzula indeksacyjna, tym samym bank przyznał sobie prawo do jednostronnego regulowania wysokości rat kredytu indeksowanego kursem franka, poprzez wyznaczanie w tabelach kursowych kursu sprzedaży franka szwajcarskiego. Powódka stoi na stanowisku, że powyższa klauzula indeksacyjna, jako klauzula niedozwolona w świetle art. 385¹ k.c. nie wiąże jej ex ante. Powódka powinna być więc zobowiązana do spłaty kredytu w wysokości nominalnej, w terminach i z oprocentowaniem określonym przy zawarciu umowy kredytu, bez żadnego odniesienia do jakiegokolwiek kursu franka szwajcarskiego.

Aktualnie powódka dokonała przeliczenia wysokości swojego zobowiązania wobec banku z pominięciem klauzuli indeksacyjnej co skutkowało ustaleniem, że na moment wypowiedzenia kredytu po stronie powódki pozostawała nadpłata, co oznacza, że powódka nigdy nie utraciła zdolności spłaty kredytu na rzecz banku, wprost przeciwnie - powódka posiadała względem banku nadpłatę w znacznej wysokości, tym samym bank wypowiadając umowę w dacie 10 lutego 2011r. na podstawie rzekomego zadłużenia powódki wobec banku nie miał do tego żadnych podstaw. Jako, że umowa nie została skutecznie wypowiedziana przez bank - odpadła causa zawarcia z bankiem ugody długoterminowej z 15 października 2012r. Ugoda ta jest nieważna również dlatego, że przed jej podpisaniem powódka była wprowadzana w błąd przez bank co do skuteczności wypowiedzenia umowy kredytu przez bank, a także wysokości naliczonych przez bank odsetek karnych po wypowiedzeniu umowy kredytu przez bank, a także wysokości naliczonych przez bank odsetek karnych po wypowiedzeniu umowy kredytu. Obecnie strony pozostają w sporze co do podstawy i wysokości zadłużenia powódki wobec banku (pozew- k. 1-67).

W odpowiedzi na pozew pozwany bank wniósł o oddalenie pozwu w całości i zasądzenie od powódki kosztów procesu w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

W uzasadnieniu pozwany podniósł, że uzyskał już dwa tytuły wykonawcze przeciwko powódce i jej mężowi M. B. (2).

Pozwany podał, że uznaje za bezskuteczne wobec siebie postanowienia umowy o podział majątku wspólnego powódki i jej byłego męża. Uważa, że dłużnikiem z umowy kredytu jest zarówno powódka, jak i jej były mąż.

Pozwany oświadczył, że stoi na stanowisku, iż powódka nie ma interesu prawnego w wytoczeniu przedmiotowego powództwa.

Pozwany zauważył też, że w przedmiotowej sprawie brak jest po stronie powodowej współuczestników jednolitych koniecznych (odpowiedź na pozew- k. 724- 728).

Zarządzeniem z 23 lutego 2018r. Sąd zawiadomił o toczącym się procesie M. B. (2), informując go, że w terminie 2 tygodni od doręczenia zawiadomienia może przystąpić do sprawy w charakterze powoda (zarządzenie- k. 740).

Strony podtrzymały swoje stanowisko na rozprawie 4 stycznia 2019r. (k.810).

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

10 lutego 2006r. pomiędzy M. B. (2) i M. B. (3) (obecnie M. B. (1)) a (...) Bank S.A. Dom Oddział w Ł. została zawarta umowa kredytu hipotecznego nr (...) indeksowanego do waluty obcej. Na podstawie umowy bank udzielił kredytobiorcy kredytu w kwocie 308.797,84 zł indeksowanego kursem CHF na warunkach określonych w umowie i regulaminie do umowy kredytu hipotecznego. Spłata miała następować w 360 miesięcznych ratach

równych kapitałowo- odsetkowych. Kredyt miał być w większości przeznaczony na pokrycie kosztów budowy domu mieszkalnego w S., ul. (...) E8 (umowa kredytu- k. 115-118).

Aneksem nr (...) sporządzonym 13 grudnia 2006r. strony postanowiły zwiększyć kwotę kredytu o kwotę 73.058,71 zł (aneks nr (...) - k. 145-146).

Wyrokiem z 13 lipca 2011r. Sąd Okręgowy we Wrocławiu- Wydział XIII Cywilny Rodzinny rozwiązał przez rozwód małżeństwa powódki M. B. (1) z M. B. (2) (wyrok rozwodowy- k. 149-150).

Pismem z 10 lutego 2011r. pozwany bank, w związku z powstaniem zaległości kredytu, wypowiedział powódce umowę z 10 lutego 2006r z zachowaniem 30-dniowego okresu wypowiedzenia. Wskazał, że łączna zaległość w spłacie wynosi 11.255,58 zł (wypowiedzenie- k. 152).

Po otrzymaniu wypowiedzenia powódka rozpoczęła negocjacje z bankiem na temat ugody (dokumentacja- k. 153-158, 163-169).

15 października 2012r. pomiędzy (...) Bank S.A. z siedzibą w W. a M. B. (1) została zawarta ugoda długoterminowa, w której potwierdzono, że umowa z 10 lutego 2006r. została przez bank prawidłowo i skutecznie wypowiedziana, aktualne zadłużenie wynosi 632.697,43 zł. Powódka zobowiązała się spłacić powyższe zobowiązanie w 24 ratach (ugoda- k. 170-172).

W tym samym dniu pozwany bank wystawił bankowy tytuł egzekucyjny nr (...) przeciwko M. B. (2), któremu Sąd Rejonowy dla Wrocławia- Fabrycznej we Wrocławiu I Wydział Cywilny postanowieniem z 20 stycznia 2015r. nadał klauzulę wykonalności w zakresie należności głównej w kwocie 475.236,09 zł, odsetek umownych w kwocie 4.799,32 zł, odsetek za opóźnienie w kwocie 152.662,02 zł oraz dalszych ustawowych liczonych od kwoty 4.799,32 zł od 19 września 2012r. do dnia zapłaty z ograniczeniem, że egzekucja na tej podstawie może być prowadzona do łącznej kwoty 763.713,10 zł (postanowienie z 20.01.2015r.- k. 729).

16 kwietnia 2014r. na mocy aktu notarialnego powódka oraz jej były mąż M. B. (2) dokonali umownego podziału majątku wspólnego. Zgodnie z umową dom położony w S. przy ul. (...) nabyła w całości powódka. Jednocześnie powódka przejęła wobec M. B. (2) zobowiązanie finansowe z tytułu umowy kredytu. Strony rzekły się dalszych roszczeń w zakresie podziału majątku wspólnego (akt notarialny z 16.04.2014 r.- k. 183-186).

16 grudnia 2014r. pozwany bank wystawił bankowy tytuł egzekucyjny nr (...) przeciwko M. B. (1), któremu Sąd Rejonowy w Środzie Śląskiej I Wydział Cywilny postanowieniem z 30 marca 2015r. nadał klauzulę wykonalności. Zgodnie z nim powódka jest zobowiązana zapłacić wierzycielowi kwotę 698.397,58 zł wraz z ustawowymi odsetkami liczonymi od kwoty 101.795,75 zł od 17 grudnia 2014r. do dnia zapłaty, z ograniczeniem odpowiedzialności dłużniczki do kwoty 1.145.569,65 zł (postanowienie z 30.03.2015r.- k. 730).

Pismem z 10 listopada 2016r. powódka poinformowała pozwanego, że w trybie art. 84 k.c. uchyla się od skutków prawnych oświadczenia woli złożonego pod wpływem błędu tj. od skutków prawnych zawarcia ugody długoterminowej zawartej 15 października 2012r. (oświadczenie- k. 309).

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie ww. dokumentów. Sąd uznał przedstawione dowody w postaci dokumentów wymienionych na wstępie niniejszego uzasadnienia za wiarygodny materiał dowodowy. Sąd nie znalazł podstaw do podważenia autentyczności lub zawartości przedstawionych dokumentów.

Sąd postanowił oddalić wnioski dowodowe o dopuszczenie dowodu z zeznań świadków (k. 13), powódki oraz z opinii biegłego sądowego (k. 14), gdyż nie miały one dla rozstrzygnięcia sprawy istotnego znaczenia, a prowadzenie postępowania dowodowego w zakresie treści stosunku prawnego łączącego strony było bezprzedmiotowe. W ocenie Sądu, zgromadzony materiał dowodowy w postaci dokumentów był wystarczający do rozstrzygnięcia sprawy.

Sąd zważył, co następuje:

Powództwo powódki podlegało w całości oddaleniu.

W przedmiotowej sprawie powódka wniosła o ustalenie, że:

1. postanowienia dotyczące indeksacji, dowolnej zmiany Regulaminu, zasad oprocentowania oraz odsetek karnych, klauzule podwyższonego oprocentowania przed wpisem hipoteki w księdze wieczystej nieruchomości będącej przedmiotem zabezpieczenia oraz klauzula dotycząca Programu DOM BankAssurance, zawarte w umowie kredytu z dnia 10.02.2006r. stanowią niedozwolone postanowienia umowne w rozumieniu art. 385¹ § 1 k.c.;
2. oświadczenie woli pozwanego z 10.02.2011r. o wypowiedzeniu Umowy kredytu hipotecznego nr (...) z 10.02.2006 r. jest bezskuteczne;
3. ustalenie, że Ugoda długoterminowa zawarta przez strony 15.10.2012 r. jest nieważna ze skutkiem ex tunc;
4. ustalenie treści umowy kredytu hipotecznego nr (...) z dnia 10.02.2006 r.

Zgodnie z art. 189 k.p.c. powód może żądać ustalenia przez sąd istnienia lub nieistnienia stosunku prawnego lub prawa, gdy ma w tym interes prawny. Nie budzi wątpliwości, że interes prawny jest przesłanką merytoryczną powództwa wytoczonego na podstawie art. 189 k.p.c., o ustalenie istnienia bądź nieistnienia stosunku prawnego lub prawa. Oznacza to, że istnienie interesu prawnego decyduje o dopuszczalności badania prawdziwości twierdzeń powoda, że wymieniony w powództwie stosunek prawny lub prawo istnieje, bądź nie istnieje. Wykazanie przez powoda interesu prawnego otwiera sądowi drogę do badania prawdziwości twierdzeń powoda o tym, że dany stosunek prawny lub prawo rzeczywiście istnieje bądź nie istnieje. Brak interesu prawnego skutkuje więc oddaleniem powództwa, czyniąc zbędnymi rozważania na temat jego zasadności.

Przepis art. 189 k.p.c. nie definiuje pojęcia interesu prawnego. Przyjmuje się, że interes prawny to obiektywna, czyli wywołana rzeczywistą koniecznością ochrony określonej sfery prawnej, potrzeba uzyskania przez stronę powodową odpowiedniej treści wyroku. Nie ma natomiast znaczenia to, że powód odczuwa subiektywną potrzebę ochrony swych praw (uzasadnienie uchwały SN z dnia 5 grudnia 1991 r. III CZP 110/91 OSNC 1992/6/104; wyrok SN z dnia 14 marca 2012 r. II CSK 252/11, LEX nr 1169345; wyrok SN dnia 21 lutego 1997 r. II CKU 7/97 CZP 10/86, OSNCAP 1987, z. 1, poz. 12). Interes prawny w wytoczeniu powództwa na podstawie art. 189 k.p.c. nie istnieje wtedy, kiedy realnie możliwym jest uzyskanie przez powoda ochrony lub usunięcie stanu niepewności w inny sposób, gdy uzasadnione jest posłużenie się dalej idącym (intensywniejszym) środkiem ochrony prawnej. A zatem jeżeli do usunięcia stanu niepewności czy zagrożenia sfery prawnej powoda istnieje możliwość wytoczenia innego powództwa np. o świadczenie, to taka możliwość wytoczenia takiego powództwa wyłącza istnienie interesu prawnego (por. uchwała składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 30 grudnia 1968 r., III CZP 103/68, OSNCP 1969, Nr 5, poz. 85, uchwała z dnia 27 lipca 1990 r., III CZP 38/90, OSNC 1991, nr 2-3, poz. 25, wyrok SN z dnia 13 września 2007 r., III CSK 123/07, nie publ., wyrok SN z dnia 18 czerwca 2009 r., II CSK 33/09, nie publ.; wyrok SN z dnia 14 marca 2012 r. II CSK 252/11 LEX nr 1169345). Osoba zaś, która kwestionuje istnienie długu ma wprost interes prawny w żądaniu ustalenia nieistnienia zobowiązania (w całości lub ponad pewną kwotę) natomiast nie ma interesu prawnego w zakresie ustalenia nieistnienia przesłanki, w oparciu o którą druga strona żąda od niej spełnienia świadczenia, bądź też zaistnienia przesłanki pozwalającej jej uchylić się od zobowiązania (np. prawa do odstąpienia od umowy). Samo ustalenie przesłanki w oparciu, o którą może być formułowany zarzut nieistnienia długu nie zapewnia bowiem wprost ochrony prawnej, zapewnia jedynie argument w sporze, a nie jego rozwiązanie (wyrok SN z dnia 22 listopada 2002 r., IV CKN 1519/00, Lex, nr 78333). Innymi słowy, interes prawny zachodzi, jeżeli sam skutek, jaki wywoła uprawomocnienie się wyroku ustalającego, zapewni powodowi skuteczną ochronę jego prawnie chronionych interesów, czyli definitywnie zakończy spór lub prewencyjnie zapobiegnie powstaniu takiego sporu w nieokreślonej przyszłości. W orzecznictwie wypracowano zasadę, zgodnie z którą za nieposiadającą interesu prawnego uznać należy osobę, która ochrony prawnej może poszukiwać w drodze powództwa o zasądzenie. Powyższe stanowisko opiera się na założeniu, że, po pierwsze wydanie wyroku zasądającego jest możliwe, jeżeli także ustalona zostanie legitymacja czynna powoda oraz po drugie, że wyrok tylko ustalający istnienie (nieistnienie) prawa, stosunku prawnego czy faktu

prawotwórczego nie zapewni w sposób ostateczny ochrony prawnej dla zasadniczego roszczenia powoda. Wyrok ustalający w sprawie wszczętej w trybie art. 189 k.p.c. nie jest bowiem, w przeciwieństwie do wyroku zasądzonego, wykonalny w drodze egzekucji sądowej (por. m.in. wyrok Sądu Najwyższego - Izba Cywilna z dnia 13 kwietnia 1965 r. II CR 266/64 OSPiKA 1966/7-8 poz. 166, oraz wyrok Sądu Najwyższego - Izba Cywilna z dnia 22 listopada 2002 r. IV CKN 1519/2000 LexPolonica nr 377910), ale ma charakter deklaracyjny.

Sąd orzekający w przedmiotowej sprawie w całej rozciągłości popiera argumentację przedstawioną przez Sąd Apelacyjny w Warszawie, VI Wydział Cywilny w wyroku z 23 lutego 2018r. (Sygn. akt VI ACa 510/17), w którym stwierdzono, że powództwo z art. 189 k.p.c. ma charakter wyjątkowy. Rolą sądu – wpisaną w istotę wymiaru sprawiedliwości – jest sankcjonowanie praw podmiotowych a ustalenie ich bytu stanowi jedynie przesłankę rozstrzygnięcia. Orzeczenia sądów nie mogą na ogół ograniczać się do oceny prawnej określonych zdarzeń. Ich rolą jest określenie konsekwencji tej oceny w postaci normy indywidualnej, zazwyczaj o charakterze nakazowym lub zakazowym. Od tej zasady istnieją wyjątki, bo w niektórych sytuacjach feruje się orzeczenia ograniczające się do ustalenia istnienia lub nieistnienia stosunku prawnego lub prawa, a czasami nawet zdarzeń prawnych, ale dzieje się tak tylko wówczas, gdy w ten właśnie sposób realizuje się ochronę interesów podmiotu prawa cywilnego. W żadnym razie rola takich orzeczeń nie może polegać na przesądzeniu zasady na potrzeby innych postępowań sądowych. Pamiętać trzeba, że z mocy art. 365 § 1 k.p.c. wyrok ustalający istnienie lub nieistnienie stosunku prawnego lub prawa wiąże inne sądy (por. uzasadnienie wyroku Sądu Najwyższego z 24 stycznia 2017 roku, V CSK 164/16 i powołane tam orzecznictwo), ograniczając przez to ich niezawisłość gwarantowaną w art. 178 ust. 1 Konstytucji (por. uzasadnienie wyroku Trybunału Konstytucyjnego z 8 listopada 2016 roku, P 126/15). Dlatego orzeczenie wydane w trybie art. 189 k.p.c. nie może ograniczać się do roli prejudykatu. Z tego też powodu w orzecznictwie przyjmuje się, że jeżeli rzeczywisty, obiektywny interes prawny powoda uzasadnia posłużenie się dalej idącym (intensywniejszym) środkiem ochrony prawnej, to ochrona ta nie może być poszukiwana na podstawie art. 189 k.p.c. (tak, m. in. w uzasadnieniu wyroku Sądu Najwyższego z 7 marca 2013 roku, IV CSK 469/12). Sąd rozpoznający sprawę o świadczenie czy o ukształtowanie prawa sam powinien dokonać oceny ważności lub skuteczności czynności prawnej leżącej u podstaw zgłoszonego w pozwie żądania.

Z tego właśnie powodu powódka, która może wystąpić, i jak sama powódka oświadczyła wystąpiła, z powództwem przeciwegzekucyjnym, nie ma interesu prawnego w rozumieniu art. 189 k.p.c. w ustaleniu, że niektóre z postanowień umowy stanowią niedozwolone postanowienia umowne w rozumieniu art. 385¹ § 1 k.c., że wypowiedzenie umowy kredytu jest bezskuteczne oraz że ugoda jest nieważna. W postępowaniu przeciwegzekucyjnym może być podnoszona kwestia abuzywności czy nieważności i będzie ona objęta oceną sądu.

Powódce nie przysługuje również interes prawny w wytoczeniu powództwa o ustalenie treści umowy kredytu, gdyż na datę jego wytoczenia powództwa łącząca strony umowa kredytu została rozwiązana, a roszczenie banku jest stwierdzone tytułem wykonawczym. W zaistniałej sytuacji, jak zasygnalizowano już wyżej, powódce przysługuje powództwo przeciwegzekucyjne, a jeśli wierzytelność została wyegzekwowana, to powództwo o zapłatę.

Oddalenie powództwa w niniejszej sprawie było podyktowane także brakiem legitymacji procesowej po stronie powodowej. Stronami umowy kredytu hipotecznego z 10 lutego 2006r. byli z jednej strony bank, a z drugiej kredytobiorcy w osobach małżonków M. B. (1) i M. B. (2). Nie budzi wątpliwości, że pomiędzy współkredytobiorcami zachodzi współuczestnictwo materialne jednolite konieczne w rozumieniu art. 73 § 2 k.p.c. Oznacza to, że stroną powodową powinni być jednocześnie wszyscy ww. kredytobiorcy.

Współuczestnictwo jednolite zachodzi wówczas, gdy wyrok ma dotyczyć niepodzielnie wszystkich współuczestników. Oznacza to, że wobec każdego ze współuczestników niezbędne jest wydanie jednorodnego rozstrzygnięcia. Co do zasady, powaga rzeczy osądzonej nie odnosi się do współuczestników, których prawomocny wyrok nie obejmował. Prawomocny wyrok może mieć powagę rzeczy osądzonej tylko między biorącymi udział w procesie stronami. Jakkolwiek art. 375 k.c. stanowi, że wyrok zapadły na korzyść jednego z dłużników solidarnych zwalnia współdłużników, jeżeli uwzględnia zarzuty, które są im wszystkim wspólne, co uzasadniałoby możliwość samodzielnego działania w sprawie, to jednak punktem wyjścia całego procesu powinno być ustalenie, jaki jest

stosunek współkredytobiorcy do sformułowanego roszczenia, czy je popiera czy nie, czy się z nim zgadza, zwłaszcza w sytuacji formułowania roszczeń o ustalenie treści stosunku prawnego.

Mając na uwadze, że w niniejszej sprawie po stronie powodowej nie wystąpili wszyscy współuczestnicy konieczni (art. 72 § 2 k.p.c.), Sąd stwierdził brak legitymacji procesowej czynnej, co skutkowało oddaleniem powództwa. Należy przy tym nadmienić, że bez znaczenia dla sądu oraz dla banku pozostaje fakt zawarcia pomiędzy byłymi małżonkami B. porozumienia co do podziału majątku wspólnego oraz zapis, że powódka przejęła wobec M. B. (2) zobowiązanie finansowe z tytułu umowy kredytu. Uzgodnienia byłych małżonków w tym zakresie nie mają skutku wobec banku, bo bank jako wierzyciel nie wyraził zgody na przejęcie długu, nie spowodowały bowiem, że M. B. (2) przestał być dłużnikiem pozwanego banku.

Sąd rozstrzygnął o kosztach procesu na podstawie art. 113 ust1 ustawy z dnia 28 lipca 2005r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych. Powódka była w całości zwolniona od kosztów sądowych i w całości przegrała powództwo, Sąd nieuiszczone koszty sądowe przejął więc na rachunek Skarbu Państwa.

Mając powyższe na uwadze orzeczono jak na wstępie.